

Chci se stát pěstounem

**Praktický průvodce problematikou
náhradní rodinné péče**

Říjen 2015

Zpracoval: Tým Hnízdo – Čiriklano Kher, Vzájemné soužití o.p.s.

1. Úvod.....	3
2. Schéma náhradní rodinné péče.....	5
3. Druhy náhradní rodinné péče.....	7
3.1 Osvojení (adopce).....	7
3.2 Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče.....	7
3.2.1 Pěstounská péče (klasická).....	7
3.2.2 Poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje.....	8
3.2.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	8
4. Finanční zabezpečení pěstouna.....	10
4.1 Odměna pěstouna.....	10
4.2 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla.....	11
4.3 Příspěvek při převzetí dítěte.....	11
4.4 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte.....	12
4.5 Příspěvek při ukončení pěstounské péče.....	13
5. Jak se stát pěstounem.....	14
6. Závěrem.....	16
7. Kontakt.....	17

1. Úvod

Vzájemné soužití o.p.s. je registrovaná apolitická, nevládní nezisková organizace, která působí v Ostravě od záplav v roce 1997. Snaží se vytvářet přátelské platformy mezi romskou a neromskou komunitou. Metodou komunitní práce se pokouší zlepšit sociální a životní podmínky chudých a potřebných rodin. Svou činností se soustřeďuje na oblast humanitární, vzdělávací, lidská práva, poskytování sociálního a právního poradenství, problematiku bydlení, zaměstnanosti, řešení konfliktů a vyjednávání.

Vzájemné soužití o.p.s. je od roku 2007 poskytovatelem 7 registrovaných sociálních služeb, ke kterým patří také Tým Hnízdo - Čiriklano Kher /dále jen Tým Hnízdo/, jež poskytuje "sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi" a zároveň od roku 2007 má pověření k výkonu sociálně právní ochrany dítěte. Tým Hnízdo byl jeden z prvních, který začal již od r. 2006 organizovat případové konference za účasti multidisciplinárního týmu ve prospěch dítěte. Aktivitami se snaží obnovit, navrátit, nebo posílit stabilitu v rodině, její funkčnosti a opětovné způsobilosti rodičů k výchově svých dětí. V roce 2013 jsme se v Ostravě s dalšími subjekty plně zapojili do kampaně „Dejme dětem rodinu“ a v témže jsme získali pověření k uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče, k poskytování výchovné a poradenské péči osobě pečující, a k vyhledávání fyzických osob stát se osvojiteli nebo pěstouny. Aktivně jsme začali vyhledávat potencionální žadatele stát se pěstouny.

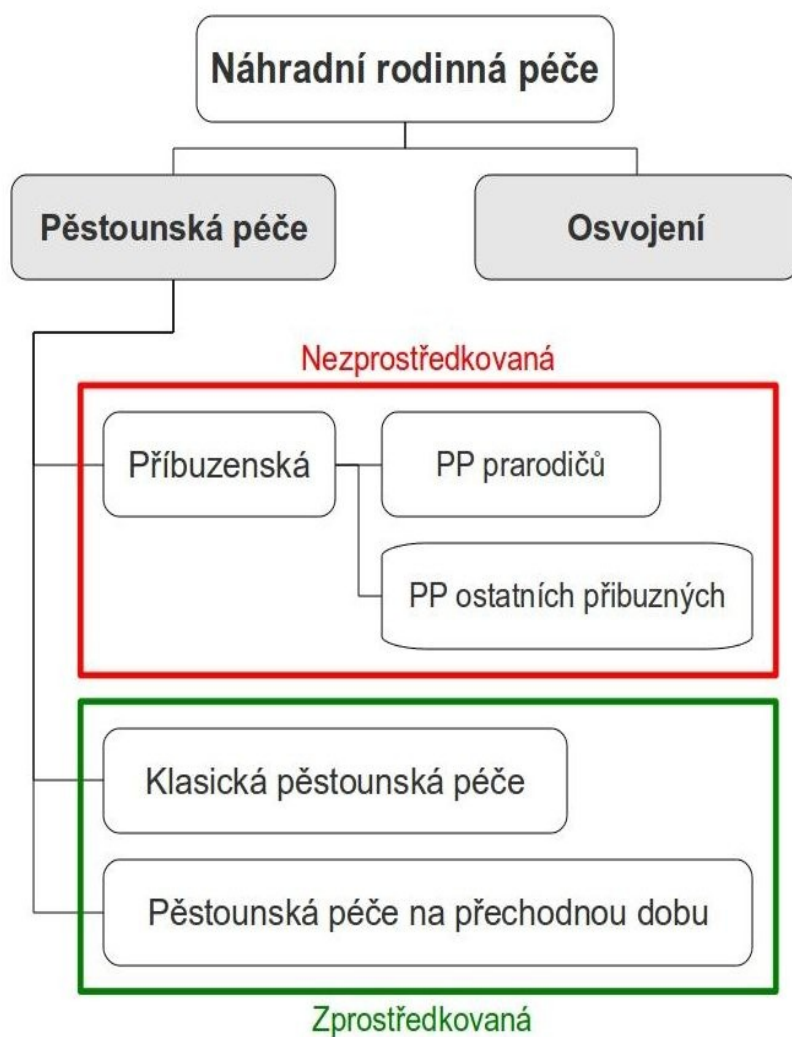
Manuál vznikl díky projektu „Dejme dětem Šanci“, který byl podpořen z finančních prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, odbor rodiny a dávkových systémů, kterým chceme podpořit rozvoj pěstounské péče v Moravskoslezském kraji, podpořit stávající pěstouny/žadatele (se zaměřením na romské rodiny) o pěstounskou péči v péči o děti, které nemohou vyrůstat ve vlastní biologické rodině. Prostřednictvím individuálních konzultací/poradenstvím, asistencí a podporou, uskutečněných společných setkání se žadateli a pěstouny, předáváním informačních materiálů, podporujeme rodiče (potenciální pěstouny) v rozhodnutí vzít si dítě do náhradní rodinné péče a tím získat nové pěstouny pro výkon pěstounské péče. Tyto aktivity jsou směřovány především na romské rodiny, a blízké příbuzné dětí, které nemohou vyrůstat v biologické rodině. Tyto rodiny mají velmi malé povědomí o

možnostech stát se pěstouny. Budeme žadatelům nápomocni při celém procesu tak, aby neměli obavy stát se pěstouny.

2. Schéma náhradní rodinné péče

Výše uvedené schéma přehledně ukazuje systém náhradní rodinné péče v ČR.

V současné době funguje v České republice kolem 8 tisíc pěstounských rodin. Stát má zájem na tom, aby kolem 8.500 dětí, které jsou v nyní v ústavní péči, mohli najít zázemí v nových pěstounských rodinách. (údaje čerpány z Materiálu připraveného pro potřeby semináře v

Poslanecké sněmovně konaného dne 11. 11. 2014.) Z toho důvodu stát vytvořil pěstounům lepší podmínky a zároveň žádá od pěstounů profesionální přístup.

Zásadními změnami v oblasti náhradní rodinné péče je kvalitnější hmotné zabezpečení pěstounské péče na přechodnou dobu, zvýšení odměn pěstounům, vznik nové dávky při ukončení pěstounské péče. Dále zákon o sociálně právní ochraně dítěte převedl pěstounské dávky ze systému státní sociální podpory, změnil způsob přípravy pěstounů, vytváří podmínky pro zřízení podpůrných a odlehčovacích služeb pro nové a stávající pěstounské rodiny. Mění podmínky v systému svěřování dětí do náhradní rodinné péče (nově přednost příbuzný či osoba dítěti, nebo rodině blízka).

3. Druhy náhradní rodinné péče

3.1 Osvojení (adopce)

Osvojení nebo také adopce je jednou z forem náhradní rodinné péče, která si dává za cíl vytvořit takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je přirozený mezi rodiči a dětmi. Osvojením lze také chápat jako přijetí cizí osoby za vlastní. O osvojení rozhoduje soud na návrh osvojitele. Vždy se přihlíží k nejlepšímu zájmu dítěte. Osvojením vzniká příbuzenský vztah. Osvojitelé mají rodičovskou odpovědnost. Vzniká jim také povinnost informovat dítě o skutečnosti osvojení, jakmile to uznají za vhodné, nejpozději však do zahájení povinné školní docházky dítěte. Mění se rodný list dítěte. Dítě osvojením získá nové příjmení. Na rozdíl od pěstounské péče u osvojení neexistují žádné speciální dávky.

3.2 Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče

V tomto případě musí být splněna podmínka zájmu dítěte, fyzická osoba musí poskytovat záruku jeho řádné výchovy a se svěřením dítěte souhlasit. Soud má možnost stanovit rodičům vyživovací povinnost.

Dítě je možno svěřit i do společné výchovy manželů, pokud se stane, že jeden z nich zemře, zůstává dítě ve výchově manžela druhého. Na rozdíl od pěstounské péče nejsou při svěření dítěte do péče jiné osoby vypláceny žádné speciální dávky.

3.2.1 Pěstounská péče (klasická)

Pěstounská péče je forma náhradní rodinné péče vymezená zákonem o sociálně právní ochraně dětí kdy jednotlivec, manželé či partneři (dále jen rodina) přijali do své péče a výchovy dítě, které nemůže vyrůstat se svými rodiči. Na rozdíl od osvojení (adopce) však pěstouni nejsou zákonnými zástupci, nemění se rodný list dítěte, nemají rodičovská práva ani

vyživovací povinnost a po ukončení pěstounské péče (například pokud dítě dosáhne 18 let a ukončí přípravu na povolání) jsou si po právní stránce dítě i bývalý pěstoun zcela cizími lidmi (nemají k sobě vyživovací povinnost, nedědí apod.). Zároveň jsou pěstouni povinni se vzdělávat (24 h za rok) a pokud to jen trochu jde, udržovat kontakt s biologickou rodinou dítěte, s jeho maminkou, tatínkem, nebo babičkou či sourozenci umístěnými v ústavu či s jinými členy rodiny. Pokud toto z nejrůznějších důvodů není možné, například proto, že rodiče nejsou dohledatelní, nebo je kontakt zakázán soudem, pak pěstouni alespoň podporují rozvoj vlastní identity dítěte – seznamují dítě s jeho životním příběhem.

3.2.2 Poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje

Tento případ je možný v situaci, kdy oba rodiče nezletilého dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Soud v tomto případě ustanoví nezletilému dítěti poručníka, který jej vychovává, zastupuje a spravuje jeho majetek. Pokud soudem ustanovený poručník o dítě osobně pečuje a naplňuje všechny složky rodičovské zodpovědnosti, nastupuje namísto rodičů téměř v celém rozsahu. Pak je možné řadit poručenství do forem náhradní výchovy, a to do forem náhradní rodinné péče, kdy poručník pobírá stejné dávky jako v případě pěstounské péče.

3.2.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Česká republika se zavázala schválením Úmluvy o právech dítěte (104/1991 Sb.) k tomu, že dětem, které nemají rodiče nebo si jejich rodiče neplní z různých důvodů své povinnosti nebo tyto děti nemají ve svém okolí jinou osobu blízkou (nejčastěji prarodiče, tetu, apod.), která by byla schopna a ochotna o dítě pečovat, musí zajistit v první řadě adekvátní náhradní rodinné prostředí. Až pokud tato snaha selže, přichází v úvahu péče ústavní. Přijetím novely zákona o sociálně právní ochraně dětí se rozšířila možnost umístění dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.

V praxi to znamená, že pěstouni na přechodnou dobu dostanou dítě do své péče, než se situace v biologické rodině zlepší natolik, aby se dítě mohlo navrátit k vlastním rodičům, nebo než mu bude vyřízena některá z forem náhradní rodinné péče, klasická pěstounská péče, či osvojení.

Poté co žadatelé projdou celým procesem zprostředkování - ověřování a přípravy na pěstounskou péči (cca 1 rok), jsou zařazeni do evidence žadatelů o pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Během přípravy pěstouni naslouchají doporučením odborníkům a rozhodují se o rozmezí věku dětí, které budou přijímat do péče. Úředníci orgánu sociálně-právní ochrany (podle místa bydliště) se snaží v případě umístění dítěte vyjednat vždy výchovné prostředí, tak aby vyhovovalo oběma stranám. Pro pěstounskou péči je třeba souhlas biologických rodičů, pokud nejsou zbaveni rodičovských práv rozhodnutím soudu, a pokud žádní rodiče nejsou, pak souhlas opatrovníka (osoba zodpovědná za dítě), kterého určí soud pro každé jednání. Pěstounská péče je také v rozhodovací pravomoci soudu a většinou se spoléhá na doporučení orgánu sociálně-právní ochrany dětí. O umístění bývá nejčastěji rozhodováno předběžným opatřením soudu do 24 hodin od podání návrhu. Dítě u pěstounů na přechodnou dobu může být nejdéle na dobu jednoho roku.

4. Finanční zabezpečení pěstouna

Pěstounská péče je finančně podporována státem – dávkami pěstounské péče, které jsou upraveny v zákoně o sociálně – právní ochraně dětí. Pěstounovi a dítěti svěřenému do péče může vzniknout nárok na dávky státní sociální podpory. Níže uvedené výše odpovídají stavu ke dni 1.10.2015.

4.1 Odměna pěstouna

Odměna je projevem společného uznání osoby pečující o cizí dítě v pěstounské péči. Nárok na odměnu má osoba pečující o dítě a také osoba v evidenci, tedy pěstoun na přechodnou dobu.

Od 1. Ledna 2013 jsou nově odměny považovány za plat, odvádí se z nich tedy zdravotní, sociální a důchodové pojištění spolu se zálohou na dani. Nově jsou odměňováni také pěstouni na přechodnou dobu, kteří mají nárok na zajištění v době, kdy čekají na přijetí dítěte.

Podstatnou změnou je samotná výše odměny, která je stanovena zákonem o sociálně- právní ochraně dětí a odvíjí se od počtu dětí svěřených do pěstounské péče a od stupně závislosti na pomoc jiné osoby podle zákona o sociálních službách.

Výše odměn je stanovena podle počtu dětí, podle stupně závislosti dítěte a pro pěstouny na přechodnou dobu jako měsíční hrubá mzda takto:

Odměna pěstouna:

1. dítě	8 000,-Kč
2 děti	12 000,-Kč

Odměna pěstouna ve zvláštních případech:

3 děti.....	20 000,-Kč
4 děti	24 000,-Kč
1 dítě závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II,III,IV.....	20 000,-Kč
2 děti závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II,III,IV.....	24 000,-Kč

4 děti závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II,III,IV.....32 000,-Kč
Každé další dítě.....'4 000,-Kč

Odměna pěstouna na přechodnou dobu:

Po zařazení do evidence20 000,-Kč

4.2 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Nárok na příspěvek má pěstoun pečující o nejméně 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna, pokud zakoupila osobní motorové vozidlo nebo zajistila nezbytnou celkovou opravu vozidla a nepoužívá je pro výdělečnou činnost.

Výše příspěvku činí 70% pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokazatelných výdajů na jeho opravy, nejvýše však 100 000,-Kč.

Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních 10 kalendářních let před podáním žádosti nesmí přesáhnout 200 000,-Kč.

4.3 Příspěvek při převzetí dítěte

Jedná se o jednorázovou dávku, jejímž účelem je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě, přicházející do náhradní rodinné péče. Dávka je stanovena podle věku dítěte takto:

Dítě do 6 let.....8 000,-Kč

Dítě od 6 - 15 let.....9 000,-Kč

Dítě 15 – 26 let.....10 000,-Kč

4.4 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na dávku má dítě svěřené do pěstounské péče a po jejím skončení (po 18. Roku věku dítěte) nejdéle do 26 let, zůstane-li dítě nezaopatřené a ve společné domácnosti s bývalými pěstouny.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči je vyplácena měsíčně v těchto částkách.

Dítě do 6 let4 500,-Kč

6 – 12 let5 500,-Kč

12 – 18 let.....6 350,-Kč

18 – 26 let6 600,-Kč

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, je vyplácen příspěvek podle stupně závislosti I,II,III,IV rovněž měsíčně v těchto částkách:

Stupeň závislosti I.

Dítě do 6 let4 650,-Kč

6 – 12 let5 650,-Kč

12 – 18 let.....6 450,-Kč

18 - 26 let6 750,-Kč

Stupeň závislosti II.

Dítě do 6 let5 550,-Kč

6 – 12 let6 800,-Kč

12 – 18 let.....7 800,-Kč

18 – 26 let8 100,-Kč

Stupeň závislosti III.

Dítě do 6 let5 900,-Kč

6 – 12 let7 250,-Kč

12 – 18 let.....8 300,-Kč

18 – 26 let 8 600,-Kč

Stupeň závislosti IV.

Dítě do 6 let	6 400,-Kč
6 – 12 let.....	7 850,-Kč
12 – 18 let.....	8 700,-Kč
18 – 26 let	9 000,-Kč

4.5 Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Výše jednorázového příspěvku činí 25 000,-Kč

Nárok na dávku má fyzická osoba, která byla k dosažení zletilosti v pěstounské péči, a to ke dni zániku nároku této osoby na přídavek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče náleží jen jednou.

5. Jak se stát pěstounem

Uvažujete o tom, že byste se mohli stát pěstouny?

Pokud je vaše rozhodnutí stát se pěstounem vážné, navštivte oddělení náhradní rodinné péče na úřadě v místě svého bydliště. Po podání žádosti a doložení podmínek vás doma navštíví sociální pracovníce. Následně při další schůzce podáte žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny. Poté následuje odeslání žádosti na krajský úřad.

Z krajského úřadu vás vyzvou k psychologickému posouzení a absolvování přípravy. Pracovníci řeší nejen připravenost vás, ale také dětí, které již doma máte, tedy zda je příchod

nového dítěte vhodný a bezpečný pro vás, ale také pro vaše děti a následně i pro nově přijaté dítě. Je potřeba dobře vyhodnotit rizika, která by to pro vás jako pro rodinu mohlo znamenat. Doporučujeme si zjistit k dané tématice mnohé informace, existují například neziskové organizace, které vám rády sdělí další důležité informace potřebné pro vaše rozhodování.

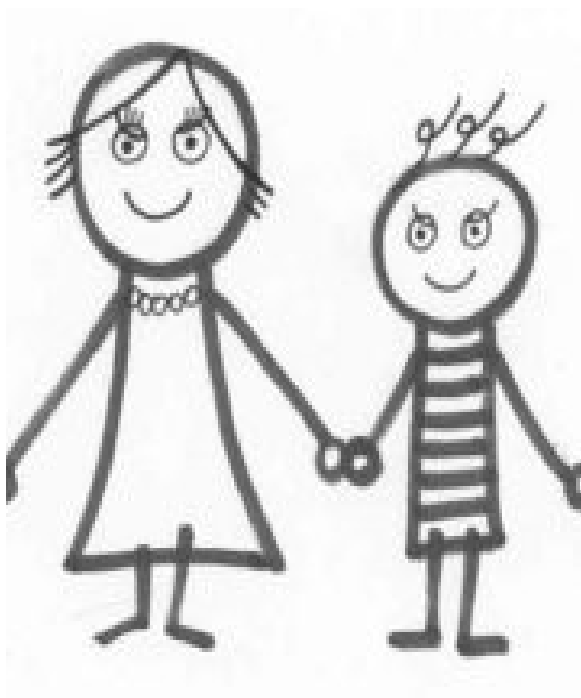
Samotná příprava se uskutečňuje například formou přednášek, skupinových diskuzí a výcvikových seminářů, v některých případech i za účasti rodin, které již dítě v pěstounské péči mají. Povinná příprava dlouhodobých pěstounů je 48 hodin. Pěstouni na přechodnou dobu mají časovou dotaci 72 hodin. V přípravách se klade velký důraz na to, aby náhradní rodiče porozuměli, v čem je přístup a péče o přijaté dítě jiná, než o vlastní a jaké jsou potřeby dítěte, které ve svém životě zažilo ztrátu a narušení vazeb se svými nejbližšími.

Vzhledem k obrovské zodpovědnosti pěstouna je to skutečně jen povinný základ. Rozhodně byste si měli pro doplnění vyhledávat další možnosti vzdělávání mimo rámec povinné přípravy.

Pokud vyhovíte všem požadavkům, budete zařazeni jako vhodní pěstouni a poté již jen čekáte na to, až se ozve telefon sociální pracovnice z orgánu sociálně-právní ochrany dětí, že je někde dítě, které může vaší služby využít.

6. Závěrem

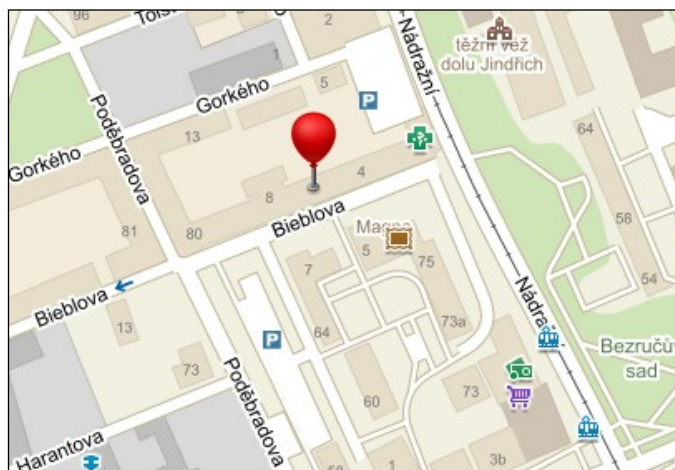
Budeme velmi rádi, pokud Vás náš manuál oslovil a Vy jste začali uvažovat o možnosti stát se pěstounem. Pokud však máte obavu, že celý proces je příliš složitý a sami si na něj netroufáte, přijďte k nám, a my Vám rádi nabídneme naši pomoc a podporu a celým procesem Vás provedeme.

7. Kontakt

Kde nás najdete:

16

Vzájemné soužití o.p.s.
Hnízdo – Čiriklano Kher
Bieblova 6
702 00 Moravská Ostrava

Tel.: 596 111 840, Mobil: 775 761 192

E-mail: hnizdo@vzajemnesouziti.cz

Web: www.vzajemnesouziti.cz

Ředitelka úseku sociálních služeb:

Mgr. Bc. Helena Jedináková

Naše služby jsou bezplatné

V Hnízdě nás zastihnete:

od pondělí do středy

8⁰⁰ - 12⁰⁰ 13⁰⁰ - 16⁰⁰

Terénní asistence **probíhá** od pondělí do pátku v Ostravě i spádových oblastech MSK.